

Funkcie gastrointestinálneho traktu

Ján Jakuš

Tráviaci trakt morfológia a funkcie

Tráviaca trubica : Dutina ústna, Hltan, Jazyk, Zuby, Jícen, Žalúdok, Dvanástnik, Tenké črevo, Hrubé črevo, rektum

Prídatné orgány trávenia: slinné žlazy(3 páry), játra, žlčník, slinivka brušná

Stavba: sliznica, podslizničná vrstva, hladká svalovina (vid obr.s.91 Michalský)

Funkcie:

Príjem potravy

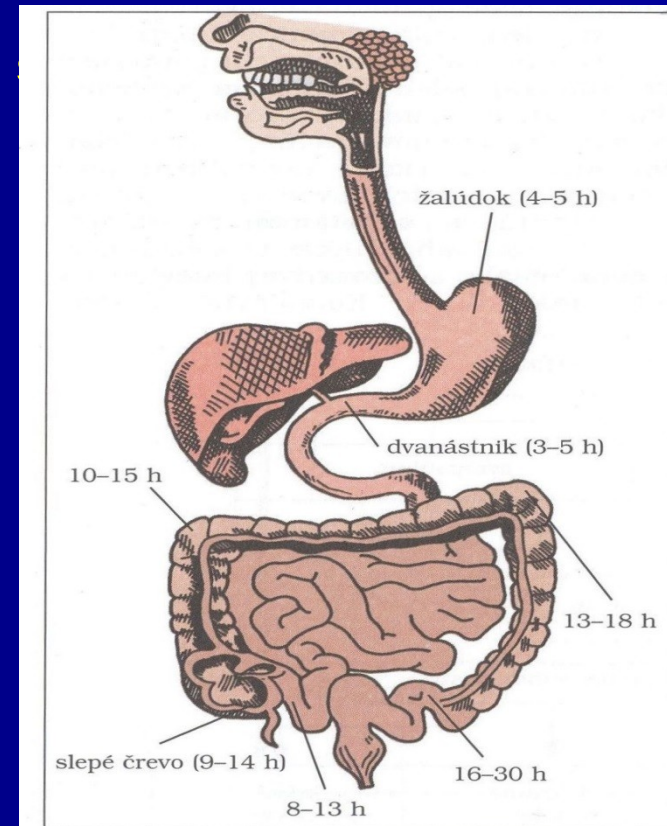
Spracovanie potravy

Vstrebávanie živín z potravy

Premena vstrebaných živín

Skladovanie metabolitov

Vylučovanie odpadových látok

Transport potravy v gastrointestinálnom systéme

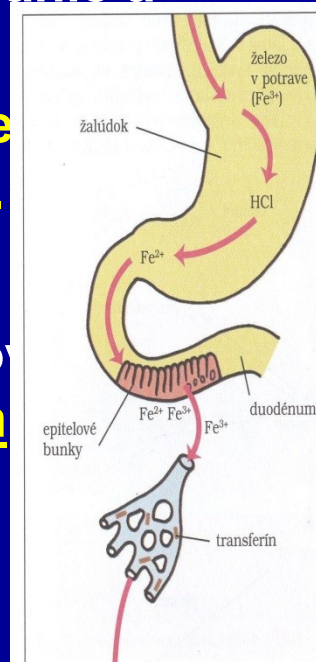
Dutina ústna- umožňuje príjem potravy, jej odhryznutie a rozdrobenie pomocou zubov, premiešavanie jazykom so slinami (hlen-mucín), chemické trávenie **škrobu: slinnou alfa – amylázou** a kontrolu fyzikálnych a chemických vlastností (chuťové receptory jazyka)
Množstvo slín: 2l/deň , pH= 6-7

Polykací reflex: podráždením korena jazyka je sústo potravy zatlačené do jícnu a pohybom priecnej aj pozdĺžnej svaloviny jícnu sa dostane do žalúdka. Centrum reflexu-predĺžená miecha, n. IX a X.
(Žvýkací reflex, sací reflex).

A.Žalúdok – obsah 1,5-2 l ,časti :kardia, fundus , pylorus - skladovanie, peristaltické pohyby, mechanické premiešavanie a chemické trávenie potravy **žal. šťavou** (2-3l/deň)

Funkcie žal.šťavy: HCl, denaturuje bielkoviny,ničí baktérie mení Fe^{3+} na Fe^{2+} viaže Ca^{2+} ako $CaCl_2$,aktivuje Pepsinogen na Pepsín (tento rozkladá bielkoviny na peptidy)

Vyprázdňovanie žalúdka –tzv. Pylorickou pumpou, vylučovateľné produkty (chymusu) do dvanástnika **Enterogastrickým reflexom** (pylorus sa nakrátko uzavrie ,ked sa chymus dostane do dvanástnika a posunie do jejuna.)

B. Duodenum (dvanástnik) - je na začiatku tenkého čreva, pokračuje jejunom a končí ileom. Do duodena v mieste **Vaterskej papily** (4) sa vlieva žlč cez **ductus choledochus** (5) a pankreatická šťava cez **ductus pancreaticus** (6). **I. Žlč** - tvorí sa v jatrech 0.8-1 l/den, žlutohnedej farby uskladňuje v **žlčníku** (7), obsahuje: **1) žľčové kyseliny** (cholová, deoxycholová), vyzrážajú tuky v (emulgácia).

2) Bilirubín (produkt žltej farby z rozpadu Hemoglobínu) ak sa dostane do krvi vzniká **Icterus**.

3) Bikarbonát, voda, ióny (pH=8,5)

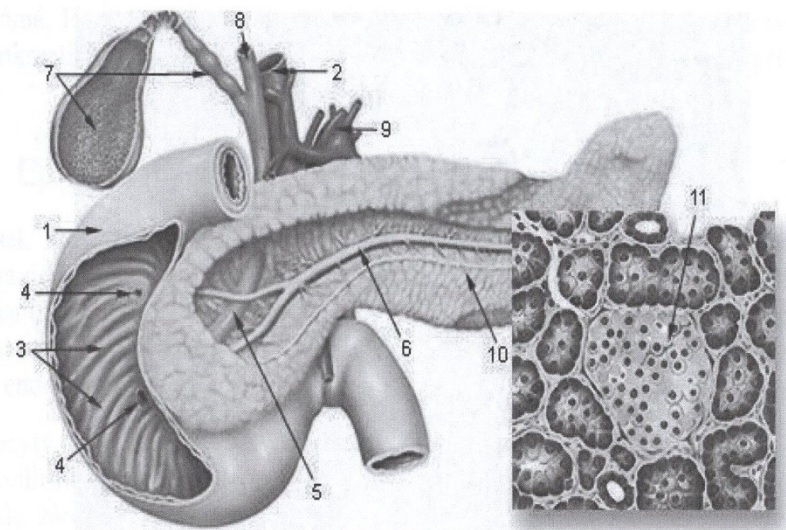
II. Pankreatická šťava: 1-2 l/den, bezfarebná, pH =8,2), obsahuje:

I. Proteolytické enzýmy (trypsinogén → **trypsin**, chymotrypsinogén → **chymotrypsin**), **karboxipeptidáza**, **elastáza** - všetky štiepia bielkoviny a peptidy na aminokyseliny

II. Alfa amyláza - štiepi škrob na glykogén

III. Pankreatická lipáza - štiepi tuky na glycerol + Mastné kyseliny

IV. DNK-áza a RNA-áza - štiepia NK + hlien, alkalická fosfatáza, bikarbonát etc.

Slinivka břišní, duodenum a žlučové cesty. 1) duodenum; 2) vena portae; 3) sliznice duodena; 4) papila Vateri; 5) d. choledochus; 6) d. pancreaticus; 7) žlčník a d. cysticus; 8) d. hepaticus; 9) tripus Halleri; 10) tkáň pankreatu; 11) Langerhansův ostrůvek.

C.Tenké črevo (duodenum, jejunum, ileum) - klky obsahujú črevné bunky (enterocyty), ktoré tvoria črevnú šťavu (3l/den, pH =8) s obsahom enzýmov: **peptidázy** (štiepia peptidy na AK) , **sacharázy**, **maltázy** (štiepia oligo- na monosacharidy), **črevnú lipázu**.

Rezorbcia: **cukrov**, (v duodene a jejune), **tukov** (v jejune), **bielkovín** , **AK**, **vody** (v ileu a v hrubom čreve) , minerálov a vitamínov.- rezorbované látky idú do jater na resyntézu a vznik stavebných látok)

Pohyby čreva: premiešavajú a posúvajú tekutý chýmus . Sú **miestne** (tam a späť) a **peristaltické** pohyby (asi 12/min dopredu ku hrubému črevu) .

Aktivácia sympatikovej časti vegetatívneho NS (a podanie mediátorov **adrenalínu a noradrenalínu**) **spomaľujú** pohyby čreva . **Aktivácia parasympatikovej časti** VNS, a podanie mediátora Acetylcholínu) **zrýchľujú** pohyby čreva.

D. Hrubé črevo (colon

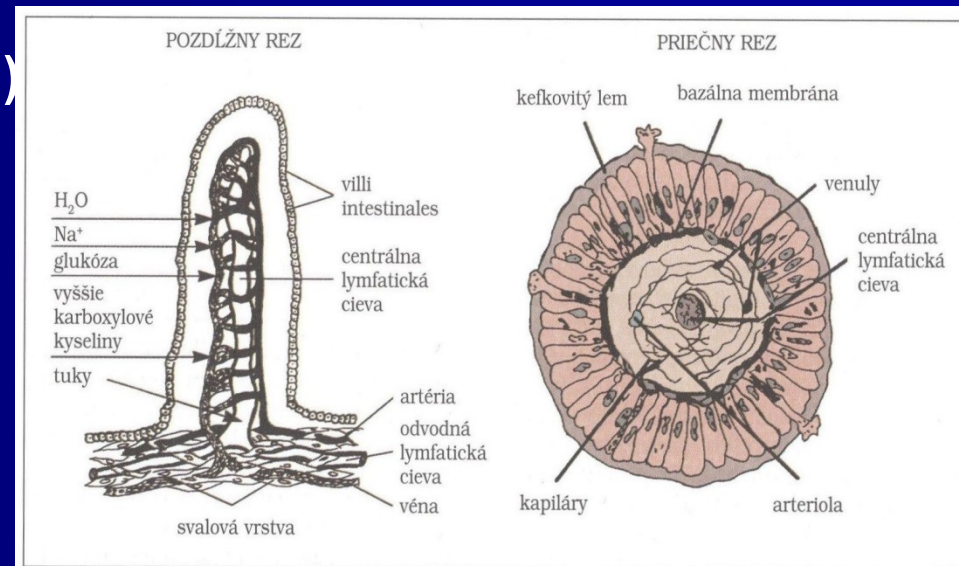
-reservoár stolice

- rezorbcia vody

E. Rektum- defekačný reflex

Funkce jater- pozri Michalský

s. 97.

Funkčná organizácia črevného klku (Upravené podľa Guytona a Halla, 1996)

**Prajem Vám pekný
a úspěšný deň !**